

KÄRSÄMÄEN KUNTA

KOTOUTTAMISOHJELMA



Kärsämäki

2017

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO.....	4
1.1 Kotouttamisohjelmatyöryhmä ja sen toiminta	4
1.2 Kotouttamislain tavoitteet, soveltaminen ja toimeenpano	5
1.3 Kotouttamisohjelman seuranta, päivitys ja tiedottaminen.....	5
2. ALUEELLINEN TILANNE	6
2.1 Luonnos valtion kotouttamisohjelmaksi vuosille 2016—2019.....	6
2.2. Maahanmuuttotyön yhteiset linjaukset Pohjois-Pohjanmaan alueella	6
3. MAAHANMUUTTAJIEN OHJAUS	6
3.1 Maahanmuuttajien alkukartoitus.....	7
3.2 Henkilökohtainen kotoutumissuunnitelma.....	7
3.3 Maahanmuuttajista aiheutuvien kustannusten korvaaminen kunnalle	8
4. PALVELUT.....	9
5.TULKITSEMINEN JA KÄÄNTÄMINEN	9
6. SIVISTYSPALVELUT	10
6.1 Opetus ja koulutus.....	10
6.2 Suomen kielen koulutuksen järjestäminen alueella.....	11
6.3 Vapaa-ajan koulutus	11
6.4 Varhaiskasvatus	12
6.5 Kulttuuri ja vapaa-aika.....	12
6.6 Nuoriso	12
6.7 Kirjasto.....	12
7. SOSIAALIPALVELUT	13
7.1 Neuvola.....	13
7.2 Aikuissosiaalityö, vanhuspalvelut, vammaispalvelut.....	13
7.3 Lastensuojelu.....	13
7.3.1 Ilman huoltajaa maassa asuvat lapset ja nuoret.....	14
7.4. Terapiapalvelut	14
8. TERVEYSPALVELUT.....	14
8.1 Kiireetön ajanvaraus.....	14
8.2 Päivystys	15
8.3. Suunterveydenhuolto.....	15
8.4. Hoito-ja vanhustyönpalvelut	15
9.KELANPALVELUT	15
9.1 Kelan maksamat etuudet.....	15
10. TYÖ- JA ELINKEINOTOIMISTON PALVELUT	15

11. POLIISI.....	17
11.1 Ulkomaalaisluvut	17
12. MAISTRAATTI.....	18
13. ETNISEN TASA-ARVON JA HYVIEN ETNISTEN SUHTEIDEN EDISTAMINEN, SYRJINNAN EHKAISEMISEN ...	18
13.1 Maahanmuuttajia ja kansainvälistymistä koskevat hankkeet alueella	19
13.1.1 Moona-hanke	19
13.1.2 Kansainvälinen maaseutu —hanke	19
13.1.3 ALVA-hanke	20
13.1.4 Paikalliset järjestöt	20
13.1.5 Seurakunnat.....	20
13.1.6 Moni koti Ry.....	21
14. LISÄTIETOA	21

1. JOHDANTO

Maahanmuuttajat kaipaavat tietoa omista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan Suomessa, sekä siitä mistä he voivat tietoa hankkia. Tietoa tarvitaan esimerkiksi asumisesta, päivähoidosta, kouluista ja harrastusmahdollisuuksista.

Kunnassa kotouttamisen tavoitteena on turvata maahanmuuttajalle perustiedot suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta, perusoikeuksista, velvollisuuksista ja työelämästä. Lisäksi kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten kotoutumisen edistämisen tavoitteena on tukea paikallisesti tai seudullisesti kansainvälisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä edistää myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Tavoitteena on edistää hyviä etnisiä suhteita ja kulttuurien välistä vuoropuhelua ja maahanmuuttajaryhmien osallisuutta sekä tukea mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuurin säilyttämiseen. (Kotouttamislaki 2010, 29)

Kotouttamisohjelma on kunnassa toteutettavan pakolais- ja maahanmuuttopolitiikan kannalta keskeinen ohjelma-asiakirja. Ohjelma sisältää suunnitelman tavoitteista, toimenpiteistä, voimavaroista sekä yhteistyöstä maahanmuuttajien kotouttamisessa. Kotouttamisohjelma sisältää myös konkreettiset toimenpiteet siitä, miten hyviä etnisiä suhteita kunnan alueella edistetään ja seurataan.

Tavoitteita määriteltäessä otetaan huomioon paikalliset erityispiirteet ja mahdollisuudet. Muutoin ne määritellään kotouttamislain ja hallituksen maahanmuutto- ja pakolaispolitiikan ohjelman mukaisesti:

1) maahanmuuttajat saavat perustiedot suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta: perusoikeuksista, velvollisuuksista ja työelämästä 2) maahanmuuttajat saavat kielitaidon, jonka perusteella he voivat työllistyä tai jatkaa opintojaan 3) luku- ja kirjoitustaidottomat tai muutoin vähän peruskoulutusta saaneet saavat luku- ja kirjoitustaidon tai täydentävää opetusta 4) maahanmuuttajilla on mahdollisuus saada kosketus paikallisiin asukkaisiin ja yhteiskuntaelämään 5) maahanmuuttajat voivat osallistua tasavertaisina yhteiskunnan taloudelliseen, poliittiseen ja sosiaaliseen elämään 6) etnisen syrjimättömyyden ja tasa-arvon edistäminen

1.1 Kotouttamisohjelmatyöryhmä ja sen toiminta

Kotouttamislain 32 todetaan, että kunnan tai useamman kunnan on yhdessä laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja jota tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan huomioon kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. ELY keskuksen, TE- toimiston, Kelan ja muiden kunnan alueella toimivien viranomaisten on kunnan aloitteesta osallistuttava oman toimialansa osalta ohjelman laadintaan, toteutukseen ja toimeenpanon seurantaan. Paikalliset maahanmuuttaja-, kansalais-, työntekijä- ja työnantajajärjestöt sekä uskonnolliset yhteisöt voivat tarvittavassa laajuudessa osallistua kotouttamisohjelman laatimiseen, toteutukseen ja sen toimeenpanon seurantaan.

Kärsämäen kunnan aiempi kotouttamisohjelma on laadittu ja hyväksytty toukokuussa 2012. Kotouttamisohjelman päivittämiseen ovat osallistuneet seuraavat henkilöt:

Kristiina Hänninen, johtava sosiaalityöntekijä

Virpi Seppälä, työllistämisvastaava

Ira Toppinen, sivistysjohtaja

Anne-Leena Kailio, Attendo

1.2 Kotouttamislain tavoitteet, soveltaminen ja toimeenpano

Tämä kotouttamisohjelma vastaa 1.9.2011 voimaan tulleen lain kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) sisältöä, jäljempänä kotouttamislaki.

Kotouttamislain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnantoimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. (KotouttamislakiTh)

Lakia sovelletaan henkilöön, jolla on ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa. Lakia sovelletaan myös henkilöön, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti sekä eräissä muissa tapauksissa. (Kotouttamislaki2)

Kotouttamispolitiikka on sisällöltään monialaista ja edellyttää tiivistä yhteistyötä eri hallinnonalojen ja tasojen välillä niin valtakunnallisella kuin paikallisellakin tasolla. Maahanmuuttajien kotouttamiseen osallistuu sekä julkisensektorin että kansalaisyhteiskunnan toimijoita.

Työ- ja elinkeinoministeriö suunnittelee ja kehittää maahanmuuttajien kotouttamista ja vastaa kotouttamisasioiden johtamisesta Suomessa. Ministeriö vastaa myös kotouttamisen, kotoutumisen ja etnisten suhteiden seurannasta. Lisäksi ministeriö ohjaa kotouttamisasiossa Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskukset) toimintaa.

ELY-keskuksilla on alueellinen vastuu maahanmuutto- ja kotouttamisasiosta. ELY-keskukset tukevat kuntia kotouttamisohjelmien valmistelussa ja toteutuksessa sekä sopivat kuntien kanssa kansainvälistäsuojelua saavien henkilöiden kuntapaikoista. ELY-keskukset myös ohjaavat Työ- ja elinkeinotoimistoja (TE-toimistot) maahanmuuttoon ja kotouttamiseen liittyvissä asioissa.

Kunnilla on paikallistasolla yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta. Kunnat vastaavat alueellaan kotouttamisohjelman laatimisesta, toimeenpanosta, kehittämisestä sekä ohjelman toteutumisen ja vaikutusten seurannasta.

TE -toimistoilla on päävastuu työnhakijoiksi ilmoittautuneiden maahanmuuttajien kotouttamisesta. TE-toimistot vastaavat yhdessä ELY -keskusten kanssa kotoutumista edistävien ja tukevien työvoimapalveluiden, luku- ja kirjoitustaidon opetuksen sekä perusopetuksen järjestämisestä työnhakijaksi rekisteröityneille maahanmuuttajille.

Myös monet kansalaisjärjestöt tuottavat erilaisia kotoutumista edistäviä palveluja ja antavat maahanmuuttajille kotoutumiseen liittyvää ohjausta ja neuvontaa.

1.3 Kotouttamisohjelman seuranta, päivitys ja tiedottaminen

Tehokas tiedottaminen on kotouttamisen onnistumisen kannalta tärkeää. Kotouttamisohjelma julkaistaan Kärsämäen kunnan Internet sivuilla. Kukin viranomainen tiedottaa omaan toimintaansa liittyvistä

kotoutumista koskevista asioista itse.

Kotouttamislain toimivuutta, kotouttamistoimenpiteiden tuloksellisuutta ja maahanmuuttajien asemaa, tulee seurata kunnassa. Kärsämäelle tulee maahanmuuttajia pääasiassa perhesyiden ja työn perusteella. Kotouttamisohjelmaa tulee kehittää ja muuttaa heti kun siihen ilmenee tarvetta ja sitä täydennetään käytännön työssä esiin tulevilla asioilla. Kotouttamisohjelma otetaan huomioon vuosisuunnitelmaa, talousarviota ja toiminta- ja taloussuunnitelmia tehtäessä. Kärsämäen kunnan henkilökunnalla on

mahdollisuus osallistua maahanmuuttajien kohtaamiseen ja muihin kotouttamisasioihin liittyviin koulutuksiin määrärahojen puitteissa.

2. ALUEELLINEN TILANNE

2.1 Luonnos valtion kotouttamisohjelmaksi vuosille 2016—2019

Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistellut yhdessä muiden ministeriöiden kanssa luonnoksen valtion kotouttamisohjelmaksi vuosille 2016-2019. Ohjelma sisältää hallituskaudelle kotouttamisenpainopisteet, tavoitteet, toimenpiteet, vastuut ja julkisen talouden suunnitelmassa 2016-2019 määritellyt kotoutumisen edistämisenresurssit.

Ohjelman tavoitealueet perustuvat hallitusohjelman maahanmuuttopolitiittisiin linjauksiin. Tavoite-alueet ovat: 1. Edistetään ihmisarvoa kunnioittavaa keskustelukulttuuria, eikä rasismia sallita; 2. Tuodaan maahanmuuttajien oman kulttuurin vahvuudet osaltaan vahvistamaan Suomen innovaatiokykyä; 3. Tehostetaan kotouttamista poikkihallinnollisesti; 4. Lisätään valtion ja kuntien välistä yhteistoimintaa kansainvälistä suojelua saavien vastaanotossa.

Valtion kotouttamisohjelman rinnalla on valmisteltu kuntien, kansalaisyhteiskunnan, maahanmuuttajien yhteisöjen sekä yritysten kanssa kotouttamisen kumppanuusohjelmaa. Kumppanuusohjelmassa esitellään eri organisaatioiden näkemyksiä, aloitteita ja lupauksia kotoutumisen edistämiseksi.

2.2. Maahanmuuttotyön yhteiset linjaukset Pohjois-Pohjanmaan alueella

Pohjois-Pohjanmaan maahanmuuttostrategia toimii maahanmuuttoasioita ohjaavana asiakirjana Pohjois-Pohjanmaalla. Edellinen maahanmuuttostrategia kausi on päättynyt ja uutta ollaan valmistelemassa.

Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun ELY-keskuksilla on yhteinen etnisten suhteiden neuvottelukunta (Pohjois-SuomenETNO), yhteinen maahanmuuttoasiaintoimikunta sekä laajamittaiseen maahantuloon varautumisen yhteistyöryhmä.

Pohjois-Suomen etnisten suhteiden neuvottelukunnan tehtävänä on edistää hyviä etnisiä suhteita alueellisella ja paikallisella tasolla, edistää eri tahojen vuorovaikutusta ja etnisten vähemmistöjen järjestötoimintaa, tehdä aloitteita hyviä etnisiä suhteita ja yhdenvertaisuutta edistäviksi toimenpiteiksi sekä tarjota alueellista ja paikallista näkemystä työ jaoston ja valtakunnallisen neuvottelukunnan toimintaan. Lisäksi sen tehtävänä on tehdä alueella tunnetuksi maahanmuuttopolitiikkaa, etnistä yhdenvertaisuutta sekä etnistä monimuotoisuutta yhteiskunnan voimavarana. Neuvottelukunnan jäsenet edustavat ELY-keskuksia, aluehallintovirastoa sekä keskeisiä kuntia, kansalaisjärjestöjä, työelämän ja elinkeinoelämän osapuolia, maahanmuuttajia sekä etnisiä vähemmistöjä.

3. MAAHANMUUTTAJIEN OHJAUS

Maahanmuuttajat ovat vaarassa joutua syrjäytyneiksi puutteellisen tai olemattoman kielitaidon vuoksi. Tietämättömyys yhteiskunnan toimintatavoista edesauttaa syrjäytymistä. Syrjäytymisen syynä voi olla esimerkiksi työttömyys, työmarkkinoilla vaadittavan pätevyyden puuttuminen tai jokapäiväisessä elämässä tarvittavien taitojen puute.

Maahanmuuttajille on tärkeää saada tietoa omalla äidinkielellään. Heidän on vaikea asioida suomeksi, puhumattakaan kirjoittamisesta virallisella kielellä. Kotouttamislain piiriin kuuluvat maahanmuuttajat tarvitsevat eniten neuvontaa ja kielellistä apua mm. tulkkaus, käännökset, viranomaisten asiapapereiden selvittely, erilaisten lomakkeiden täyttäminen, oleskelu-, työlupa-asiat, sekä konkreettista apua asioiden

hoitamisessa esim. laskujen maksu, puhelimen käyttöön liittyvät asiat, vuokrat, asumissäännöt, vuokra- ja muiden sopimusten sisältö.

Maahanmuuttajien ohjaus jakaantuu eri viranomaistahojen kesken. Maahanmuuttajien ohjaukseen kuuluu alkukartoituksen järjestäminen sitä tarvitseville sekä henkilökohtaisen kotoutumissuunnitelman laatiminen. Vastuu näistä tehtävistä on aikuissosiaalityöllä tai TE-toimistolla maahanmuuttajan tilanteesta riippuen. Lisäksi maahanmuuttaja voi saada ohjausta muilta viranomaisilta, palvelutarpeensa mukaisesti.

3.1 Maahanmuuttajien alkukartoitus

Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Tätä varten alkukartoituksessa selvitetään tarvittavassa laajuudessa maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat. (Kotouttamislaki 95)

Työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi. Kunta käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka saa muuta kuin tilapäistä toimeentulotukea. Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta voi käynnistää alkukartoituksen myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan. Alkukartoitus käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä. (Kotouttamislaki 105)

Alkukartoituksen järjestänyt TE-toimisto tai kunta ohjaa maahanmuuttajan tarvittavien palveluiden piiriin. Alkukartoituksen perusteella arvioidaan, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumissuunnitelman. Tarvetta arvioitaessa kiinnitetään huomiota siihen, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumiskoulutusta, omaehtoista opiskelua tai muita toimenpiteitä kotoutumisen tueksi. (Kotouttamislaki 105)

[http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/tuke tyollistymiseen/kotoutumispalvelut/index.html](http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/tuke%20tyollistymiseen/kotoutumispalvelut/index.html)

3.2 Henkilökohtainen kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Suunnitelmassa huomioidaan maahanmuuttajan omat kotoutumista edistävät tavoitteet. Kotoutumissuunnitelma ja muut maahanmuuttajalle laaditut asiakirjat on sovitettava yhteen. (Kotouttamislaki 115, 135)

Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, jos hän on työtön työnhakija tai jos hän saa toimeentulotukea. Myös muilla maahanmuuttajilla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, mikäli heidän arvioidaan alkukartoituksen perusteella tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisen edistämiseksi. Kotoutumissuunnitelman tarve arvioidaan alkukartoituksessa ja sen laatiminen käynnistetään kahden viikon kuluessa alkukartoituksesta. Maahanmuuttaja, kunta ja TE-toimisto laativat kotoutumissuunnitelman yhteistyössä. (Kotouttamislaki 12-135)

Työ- ja elinkeinotoimisto sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa koulutuksesta, työhausta ja sen tavoitteista sekä työnhakua tukevista ja työllistymistä edistävistä toimenpiteistä ja palveluista. Kunta sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa kotoutumista ja työllistymistä edistävistä kunnan palveluista tai muista toimenpiteistä, jos maahanmuuttaja ei terveydentilansa, ikänsä, perhesyiden taikka näihin rinnastettavien syiden vuoksi voi osallistua kotoutumista tukeviin työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin. (Kotouttamislaki 145)

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan enintään vuodeksi viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä. Kotoutumissuunnitelman kesto määräytyy yksilöllisesti maahanmuuttajan omien tavoitteiden, työ- ja koulutushistorian sekä hänelle suunniteltujen toimenpiteiden perusteella. Kotoutumissuunnitelmaan oikeuttava enimmäisaika on kolmevuotta ensimmäisen kotoutumissuunnitelman allekirjoittamisesta. Aikaa voidaan tarvittaessa pidentää korkeintaan kaksi vuotta. Mikäli kotoutumissuunnitelmaa ei tilapäisesti voida toteuttaa esimerkiksi sairauden tai äitiysvapaan vuoksi, voidaan aikaa pidentää vastaavasti. (Kotouttamislaki125)

Maahanmuuttaja ohjataan hakeutumaan yksilöllistä tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muuhun kotoutumista ja työllistymistä edistävään toimenpiteeseen kuukauden kuluessa kotoutumissuunnitelman laatimisesta. (Kotouttamislaki145)

Alaikäiselle kotoutumissuunnitelma laaditaan tarvittaessa, kuitenkin yksinmaahan tullee aina. Perheelle laaditaan kotoutumissuunnitelma, mikäli perheen tilanne sitä edellyttää. Perheen suunnitelmassa kiinnitetään erityistä huomiota lapsen tai nuoren kehitystä tukevan ja ohjaavan vanhemmuuden edellytyksiin ja vanhempien tuen ja koulutuksen tarpeisiin. Suunnitelma tehdään aina monialaisena yhteistyönä ja sovitetaan perheenjäsenten yksilöllisiin suunnitelmiin. (Kotouttamislaki15-165)

Kunnan tai TE-toimiston on aktiivisesti tarjottava maahanmuuttajalle kotoutumissuunnitelmaan sisältyviä toimenpiteitä ja palveluja käytettäviksi osoitettujen määrärahojen rajoissa. Maahanmuuttajan on noudatettava suunnitelmaansa sekä hakeuduttava ja osallistuttava säännöllisesti suunnitelmaan sisältyvään kieliopetukseen ja muihin suunnitelmassa sovittuihin toimenpiteisiin ja palveluihin. Kunnan ja TE-toimiston on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista ja tarkistettava suunnitelma tilanteen muuttuessa, sitä pyydettyä tai vähintään kerran vuodessa. (17-185)

Suomi.fi sivustolta löytyy työ- ja elinkeinoministeriön laatima lomake henkilökohtaisen kotoutumissuunnitelman tekemiseen. Lomake löytyy suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi osoitteesta <https://www.suomi.fi/suomifi/suomi/asioverkossa/> -> haku: henkilökohtainen kotoutumissuunnitelma.

3.3 Maahanmuuttajista aiheutuvien kustannusten korvaaminen kunnalle

Kaikkia maahanmuuttajia koskien kunta voi hakea KEHA-keskuksesta korvausta järjestämästään alkukartoituksesta. Korvaus on 700€/kartoitus ja sitä voidaan hakea, jos kunta on tehnyt kartoituksen asiakkaalle, joka ei ole TE-palveluiden piirissä ja siten saa kartoitusta TE-toimiston toteuttamana.

Entisen Neuvostoliiton alueelta muuttaneiden paluumuuttajien osalta valtio korvaa toimeentulotukea enintään kuuden kuukauden ajalta Suomeen muutosta, sekä tietyissä erityistapauksissa erityiskustannusten korvauksia kotoutumislain 515§ mukaisesti.

Kunnalle voidaan voimassa olevien säännösten mukaan korvata pakolaisista aiheutuvia kustannuksia seuraavasti (kotouttamislaki 6 luku):

Laskennallinen korvaus maahanmuuttajien vastaanotosta: Laskennallista korvausta maksetaan kotoutumislain 2§ 2 tai 3 momentissa tarkoitetun henkilön (esim. kansainvälistä suojelua saava) kuntaan osoittamisesta, neuvonnasta ja muusta kotoutumista tukevan toiminnan järjestämisestä. Korvausta maksetaan neljän vuoden ajan siitä alkaen, kun henkilölle on rekisteröity ensimmäinen kotikunta väestötietojärjestelmään.

Korvaus toimeentulotuesta maksetaan kotoutumislain 2§ 2 tai 3 momentissa tarkoitetusta henkilöstä (esim. kansainvälistä suojelua saava) syntyneistä kustannuksista enintään kolmelta vuodelta.

Korvaus paluumuuttoavustuksesta: kunta voi korvata kotoutumislain 2§ 2 tai 3 momentissa tarkoitetun henkilön (esim. kansainvälistä suojelua saava) kohtuulliset matka- ja muuttokustannukset sekä myöntää paluumuuttoavustuksen henkilölle, joka vapaaehtoisesti palaa koti- tai lähtömaahansa muuten kuin tilapäisessä tarkoituksessa. Kulut korvataan kunnalle.

Korvaus tulkitsemisesta maksetaan kotoutumislain 2§ 2 tai 3 momentissa tarkoitetulle henkilölle (esim. kansainvälistä suojelua saava) järjestetystä tulkitsemisesta aiheutuneista kustannuksista.

Korvaus erityiskustannuksista: a) alaikäisenä ilman huoltajaa Suomeen saapuneen henkilön sijoittamisesta perheryhmäkotiin sekä perhehoidosta, asumisen tukipalveluista ja muista lastensuojelun palveluihin rinnastettavista toimenpiteistä kunnalle aiheutuvat kustannukset enintään siihen saakka kunnes nuori täyttää 21 vuotta; b) vamman tai sairauden edellyttämän pitkäaikaisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä kunnalle aiheutuvat huomattavat kustannukset, jos henkilö on ollut huollon tai hoidon tarpeessa Suomeen saapuessaan; c) erityisistä syistä muut kunnalle aiheutuneet kustannukset. Erityiskustannukset korvataan enintään kymmeneltä vuodelta. Korvaamisen edellytyksenä on, että siitä on erikseen sovittu ELY-keskuksen ja kunnan kesken.

Kotoutumislain mukaisten korvaukset kunnille maksaa maksuliikennettä hoitava ELY -keskusten sekä TE toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus eli KEHA -keskus. Laskennallisten korvausten maksaminen on automatisoitu keväällä 2016. Korvaukset muista kustannuksista kunnan tulee hakea viimeistään kahden vuoden kuluttua sen kalenterivuoden päättymisestä, jonka aikana tapahtuneesta toiminnasta korvausta haetaan. Korvausten hakemista ja seurantaa varten kuntien olisi hyvä nimetä yhdyshenkilöt, joilla olisi myös käyttöoikeus UMA- rekisteriin.

<http://kotouttaminen.fi/valtion-korvaukset-kunnille>

4. PALVELUT

Maahanmuuttajilla on Käräjämaalla käytössään samat peruspalvelut kuin muilla kuntalaisilla. Jotta maahanmuuttaja pystyisi käyttämään palveluita, voi varsinkin alkuvaiheessa tulkin palveluiden käyttäminen olla välttämätöntä. Jotta maahanmuuttaja saisi riittävän kielitaidon selviytyäkseen suomen kielellä, on kielikoulutus tarpeen.

5. TULKITSEMINEN JA KÄÄNTÄMINEN

Suomea taitamattomalle maahanmuuttajalle hyvät ja asianmukaiset tulkkaus- ja käännöspalvelut mahdollistavat tasavertaisen asioimisen viranomaisten kanssa. Nämä palvelut takaavat sekä asiakkaan että työntekijän oikeusturvan ja ovat edellytyksenä suomalaisen yhteiskuntaan kotouttamisessa.

Kotouttamislain 5§ mukaan viranomaisen on huolehdittava asian tulkitsemisesta tai kääntämisestä, jos maahanmuuttaja ei osaa kielilain (423/2003) mukaan viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä taikka hän ei vammaisuutensa tai sairautensa vuoksi voi tulla ymmärretyksi asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta. Viranomainen huolehtii mahdollisuuksien mukaan tulkitsemisesta ja kääntämisestä myös muussa maahanmuuttajan oikeuksia ja velvollisuuksia koskevassa asiassa. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi

ymmärtävän. Viranomaisen velvollisuus huolehtia tulkitsemisesta ja kääntämisestä ei koske aineistoa, joka ei vaikuta asian käsittelyyn.

Viranomaisen on hankittava ja kustannettava tulkki tai huolehdittava kustannuksellaan kääntämisestä asioissa, jotka voivat tulla vireille viranomaisten aloitteesta. Pakolaisten ja inkerinsuomalaisten paluumuuttajien kotoutumisen alkuvaiheen tulkkauksekustannukset korvataan valtion varoista silloin, kun kyse on sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista tai kotoutumista tukevien palveluiden käyttöön ohjaamisesta. Tulkkina tulisi käyttää ammattitaitoista asioimistulkkia, ei asiakkaan aviopuolisoa, sukulaista tai tuttavaa eikä koskaan lasta.

Tavoitteet:

- Maahanmuuttajalle järjestetään tarvittaessa lakien edellyttämä asioimistulkkaus.
- Viranomaiset tuntevat tulkkauksesta ja kääntämisestä säädetty lait.
- Maahanmuuttajat ovat tietoisia oikeudestaan tulkkaus- ja käännöspalveluihin.
- Viranomaiset järjestävät tarvittavat tulkkaus- ja käännöspalvelut myös muille kuin valtion korvausten piirissä oleville maahanmuuttajille.

Monetra tulkkipalvelu Oulu

Palvelu ma-pe 8.30—15.30,

Puh. 08 55841856

Sähköposti: tulkkipalvelu@monetra.fi, kaannokset@monetra.fi

Sähköinen tilauslomake: www.monetra.fi

SEMANTIX

Asioimistulkkaus(24h)

puh.0103467520

Käännökset puh.0103467530

Sähköposti: tulkkipalvelu@semantix.fi

Sähköinen tilaus: www.semantix.fi

6. SIVISTYSPALVELUT

6.1 Opetus ja koulutus

Perusopetuksen tavoitteena on antaa oppilaille heidän omien kykyjensä mukainen jatko-opintokelpoisuus. Suomen kielen taito on portti suomalaiseen kulttuuriin. Vieraskielisten lasten oppimisen päämääränä on sellaisten perustaitojen saavuttaminen, joilla he pystyvät toimimaan ja oppimaan suomalaisessa kieliympäristössä. Tavoitteena on toimiva kaksikielisyys.

Oppivelvollisuusikäisten maahanmuuttajien perusopetus toteutetaan perusopetusta antavissa yksiköissä tarvittaessa tukiovetusta antaen. Maahanmuuttajat sijoittuvat pääasiassa yleisopetuksen ryhmiin ja saavat suomen kielen opetusta tukiovetuksena. Tavoitteena on, että oppilas oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä ja hänelle kehittyy monipuolinen suomen kielen taito oman äidinkielen rinnalle. Suomen kieli tulee olemaan sekä oppimisen kohde että väline koko kouluaajan. Maahanmuuttajalasten oman äidinkielen opetusta järjestetään, mikäli saman kieliryhmän oppilaita on riittävästi. Suomen kielen tukiovetukseen on mahdollisuus myös toisen asteen koulutuksessa.

Erityistä huomiota tulisi kiinnittää oppilaiden ohjaamiseen, erityisesti nivelvaiheissa (esim. kahden kouluasteen välinen taitekohta) oleviin. Maahanmuuttajalasten vanhempien tukea lisätään ja pyritään ennaltaehkäisemään ongelmatilanteita.

Oppivelvollisuusikäisten ylittävien mahdollisesti tarvittavaa perusopetusta toteuttaa lähin soveltuva maahanmuuttajakoulutusta antava yksikkö. Koulutoimisto ja työvoimatoimisto sopivat erikseen tapauskohtaisesti koulutuksen toteuttamisohjelmasta. Työvoimatoimisto ja koulutoimisto antavat tietoa koulutusmahdollisuuksista ja ohjaavat jatkokoulutukseen.

Raudaskylän kristillinen opisto järjestää alueella aikuisten perusopetusta. Raudaskylän opiston aikuisten perusopetuksen opinnot ovat mahdollisia myös maahanmuuttajille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi. tällöin opintoihin kuuluu suomi toisena kielenä opintoja.

Lisätietoja: <http://www.rko.fi/opiskelu/aikuisten-perusopetus>

6.2 Suomen kielen koulutuksen järjestäminen alueella

Lähikunnissa suomen kielen koulutuksia järjestetään kokoaikaisena (noin 5 päivää viikossa) sekä osa-aikaisesti (esim. kerran viikossa). Koulutusta järjestetään mm. Haapaveden Opistolla ja Jokihelmen Opistolla.

Lisäksi koulutusta voidaan järjestää työvoimakoulutuksena, koulutukseen hakeutuminen tapahtuu silloin TE-toimiston kautta.

6.3 Vapaa-ajan koulutus

Jokihelmen opisto on Kärsämäen, Siikalatvan, Haapaveden, Merijärven, Oulaisten ja Pyhännän alueella toimiva kansalaisopisto. Opiston opetuksen pääpaino on kädentaidoissa ja taideaineissa, joista painottuvat musiikki ja kuvataiteet. Terveys- ja liikuntakasvatusta suunnataan eri ikä- ja kohderyhmille, pääpaino on terveyttä ja hyvinvointia edistävissä opinnoissa. Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiuksia edistetään järjestämällä mm. tieto- ja viestintätekniikan opintoja. Kielten opetuksessa vastataan alueen koulutustarpeisiin.

Jokilaaksojen musiikkiopisto

Musiikkiopistot vastaavat taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetuksen järjestämisestä. Opetus on tasolta toiselle etenevää koulutusta, joka muodostuu musiikin perustason ja sille rakentuvan musiikkiopisto tason opinnoista sekä niitä edeltävästä varhaisiän musiikkikasvatuksesta. Jokilaaksojen musiikkiopisto järjestää opetusta Haapajärvellä, Haapavedellä, Kärsämäellä, Merijärvellä, Nivalassa, Oulaisissa sekä Pyhäjärvellä.

Tanssiopisto Uusikuu

Tanssiopisto Uusikuu antaa tanssin taiteen perusopetusta kuuden kunnan alueella: Haapajärvellä, Kärsämäellä, Nivalassa, Pyhäjärvellä, Reisjärvellä ja Ylivieskassa. Tanssiopisto toteuttaa valtakunnallista tanssin taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelmaa ja antaa tavoitteellisesti etenevää tanssin opetusta lastentanssissa ja nykytanssissa sekä kurssimuodossa myös muissa tanssilajeissa.

6.4 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on yhteistyössä perheen kanssa edistää alle kouluikäisen lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Päivähoitomuodoista perhe voi valita perhepäivähoidon, ryhmäperhepäivähoidon tai päiväkotihoidon.

Varhaiskasvatuksen palvelutoimistossa hoidetaan päivähoitohakemusten vastaanottaminen, lasten hoitopaikkoihin sijoittaminen, päivähoitomaksupäätösten tekeminen. Maahanmuuttajalapsen käyttävät samoja palveluita kuin muutkin päivähoitoon tarvitsijat.

Lisätietoa varhaiskasvatuksesta löytyy kunnan Internetsivuilta.

6.5 Kulttuuri ja vapaa-aika

Vapaa-ajan toiminnassa tavoitteena on pitää osallistumiskynnys matalana, mikä luo hyvät edellytykset myös monikulttuuriselle toiminnalle. Taiteilijaresidenssi ja EVS-vapaaehtoisen tuovat myös oman lisänsä monikulttuurisuuteen.

Kulttuuripalveluiden tavoitteena on kuntalaisten henkisen ja sosiaalisen pääoman kasvattaminen ja osaltaan syrjäytymisen ehkäiseminen. Tärkeää on myös luoda edellytyksiä omaehtoiselle kulttuurin kokemiselle ja tekemiselle. Kulttuuritapahtumat ovat avoimia kaikille kuntalaisille ja niistä tiedotetaan Kaiku-kuntatiedotteessa, tapahtumakalenterissa, verkkosivuilla sekä paikallis- ja ilmaisjakelulehdissä.

Liikunnan on todettu olevan yksi tärkeimmistä yksilötason hyvinvoinnin ylläpitäjistä. Liikuntapalvelut mahdollistavat monipuolisen liikunnan harrastamisen kohderyhmille ja tukevat erityisesti vapaaehtoisjärjestöjen, lähinnä urheiluseurojen liikuntakasvatustyötä.

Lisätietoja alueen liikuntapaikoista ja tapahtumista saa liikunta- ja nuorisosihteeriltä ja kunnan verkkosivuilta.

6.6 Nuoriso

Nuorisopalvelut tarjoavat lapsille ja nuorille elämänhallintataitoja, tukea kasvuun, kehitykseen ja itsenäistymiseen sekä ajankohtaista tietoa ja kanavia osallistumiseen ja vaikuttamiseen omassa elämässä ja elinympäristössä. Lapsia ja nuoria tuetaan osallisuuteen ja aktiivisuuteen. Suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden hyväksymistä edistetään mm. kansainvälisyys- ja kulttuurikasvatuksen avulla.

Jokilaaksojen Nuorten Tuki ry:n tarkoituksena on tukea seutukunnassa järjestettävää nuorisotyötä ja nuoriin kohdistuvaa sosiaalityötä. Yhdistys toteuttaa alueellisia ja paikallisia hankkeita, joiden avulla nuorten aktiivisuutta ja vastuullisuutta pyritään lisäämään ja syrjäytymistä ehkäisemään. Yhdistys kehittää nuorten parissa tehtävää nuoriso-, sosiaali- ja kasvatustyötä yhteistyössä muiden näillä aloilla toimivien tahojen kanssa. Lisätietoja: <http://snack.fi/>

6.7 Kirjasto

Kirjasto tarjoaa pääsyn monipuolisiin tietopalveluihin, antaa valmiuksia tietoyhteiskunnan vaatimiin kansalaistaitoihin unohtamatta kirjaston perinteistä sivistys- ja kulttuuritehtävää.

Kiri-kirjastot ovat Oulun läänin kaakkoisosan kirjastojen vapaaehtoinen yhteistyöverkko. Kiri-kirjastoihin kuuluvat nykyisin Haapajärven, Pyhäjärven, Kärsämäen, Pulkkilan, Piippolan, Pyhännän, Kestilän, Rantsilan ja Haapaveden kirjastot. Asiakkaalle tämä tarkoittaa yhtä kirjastokorttia, mahdollisuutta lainata kirjoja kaikista verkoston kirjastoista sekä uusia kaikki lainansa yhdestä pisteestä tai internetin välityksellä.

7. SOSIAALIPALVELUT

Kärsämäen sosiaalipalvelut hoitaa Kärsämäen kunta ja Attendo Oy. Lisätietoja löydät osoitteesta:
<http://terveys.karsamaki.fi/>

7.1 Neuvola

Lähtökohtana neuvolapalveluissa on yksilöllinen ja asiakaslähtöinen palvelu, jossa perheen arjessa selviytymistä, hyvinvointia ja vanhemmuutta tuetaan tarpeen mukaan. Kouluterveydenhuolto on osa oppilashuoltoa, jolla tarkoitetaan oppilaan hyvinvoinnista huolehtimista.

Äitiysneuvolassa huolehditaan odottavan äidin ja sikiön terveydentilasta sekä valmennetaan äitiä, isää ja koko perhettä lapsen syntymään. Kun raskaus on todettu, varataan ensimmäinen vastaanottoaika terveydenhoitajalle. Perhesuunnittelun avulla pyritään varmistamaan, että lapsi on toivottu. Perhesuunnitteluun kuuluu esimerkiksi sopivan ehkäisymenetelmän valinta. Lastenneuvolassa lapsi käy 2 viikon iästä alakouluikänsä saakka. Lastenneuvolassa pyritään turvaamaan mahdollisimman terve lapsuus ja edistämään koko perheen hyvinvointia. Neuvolassa huolehditaan myös koululais- ja opiskelijaterveydenhuollon palveluista.

7.2 Aikuissosiaalityö, vanhuspalvelut, vammaispalvelut

Maahanmuuttajilla on oikeus sosiaalihuoltolain mukaiseen toimeentuloturvaan ja sosiaalipalveluihin. Ennen sosiaalihuollon toimeentuloturva hakijan tulee ilmoittautua työnhakijaksi, sekä hakea Kelalta etuudet kuten työttömyysturvan, asumistuen tai eläkkeen. Perustoimeentulotuki haetaan Kelata. Aikuissosiaaliohjaaja neuvoo ja opastaa hakijaa tukien haussa.

Aikuissosiaalityössä yhdessä maahanmuuttajan ja TE-toimiston kanssa tehdään maahanmuuttajan yksilö- / perhekohtainen alkukartoitus ja sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi. Toimeentuloturvasta, vaikeavammaisten palveluista ja kuntouttavasta työtoiminnasta saa sosiaalitoimistosta, joka sijaitsee terveyskeskuksessa. Sosiaalityössä asiakkaita palvelee ajanvarauksella, virkailijoiden yhteystiedot löytyvät osoitteesta: <http://terveys.karsamaki.fi/sosiaalityo-ja-toimeentulo>

Virka-ajan ulkopuolella HÄTÄTAPAUKSISSA voi apua pyytää sosiaalipäivystyksestä numerosta 112.

7.3 Lastensuojelu

Lastensuojelun tehtävänä on turvata lapsen oikeus turvalliseen ja virikkeitä antavaan kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Maahanmuuttajataustainen lapsi ja hänen perheensä lastensuojelun asiakkaana on luonnollisesti oikeutettu yhtäläisiin palveluihin kuin kantaväestöön kuuluva.

Maahanmuuttajat eivät ole yhtenäinen ryhmä, vaan heidän joukossaan on monista eri syistä maahan tulleita, lukuisia eri kansallisuuksia ja kieliryhmiä, korkeasti koulutettuja ja lukutaidottomia, eurooppalaisia ja kolmannen maailman maista muuttaneita sekä eritasoisesti suomenkieltäitaitavia ihmisiä.

Yhteistä on maahanmuuttajatausta, johon kukin maahanmuuttaja suhtautuu yksilöllisesti ja erilaisin selviytymiskeinoin. Lastensuojelun keskeisinä periaatteina on, että lapsen etua arvioitaessa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, miten eri ratkaisut turvaavat lapsen kielellisen, kulttuurisen ja uskonnollisen näkökulman.

Kiireellinen lastensuojeluvirka-aikana, puh. 044 445 6824 Virka-ajan ulkopuolella palvelee yleinen hätänumero 112.

7.3.1 Ilman huoltajaa maassa asuvat lapset ja nuoret

Turvapaikkaprosessin aikana ilman huoltajaa maahan saapuvat alaikäiset turvapaikanhakijat asuvat alaikäisille tarkoitetuissa ryhmäkodeissa tai tukiasunnoissa. Oleskeluluvan saamisen jälkeen alaikäinen siirtyy yleensä perheryhmäkotiin. Perheryhmäkotien toimintaa ohjaavat ja koordinoivat ELY -keskukset ja ryhmäkotien toimintaa Maahanmuuttovirasto. Alaikäinen turvapaikanhakija tai oleskeluluvan saanut henkilö voi asua myös yksityismajoituksessa ja olla vain kirjoilla ryhmäkodissa tai perheryhmäkodissa.

Oleskeluluvan saaneen alaikäisen henkilön siirtyminen kuntaan vaatii tiivistä yhteistyötä hänen edustajansa, vastaanottokeskuksen ja vastaanottavan kunnan sosiaalityöntekijöiden sekä ELY-keskuksen kanssa. Nuoren jälkihuoltoon tulee panostaa erityisesti siinä vaiheessa, kun nuori siirtyy perheryhmäkodista tuettuun tai itsenäiseen asumiseen. Myös yksityismajoituksessa asuvien alaikäisten henkilöiden tilannetta ja yksityismajoituksen toimivuutta tulee tarkkailla säännöllisesti. Kunnan tulisi lisäksi varautua siihen, että alaikäisen perhe saattaa jossakin vaiheessa muuttaa kunnan asukkaaksi. Perheiden yhdistäminen on viime aikoina vaikeutunut, mistä syystä yhä useampi alaikäinen jää Suomeen pysyvästi ilman vanhempiaan. Etenkin tällaisissa tilanteissa jälkihuollon tulee jatkua täysi-ikäistymisen jälkeen. Nuori voi kotoutumislain mukaan olla tukitoimien piirissä, kunnes hän täyttää 21 vuotta tai hänen huoltajansa saapuu Suomeen.

Alaikäiselle ilman huoltajaa saapuneelle ja oleskeluluvan saaneelle laaditaan oma kotoutumissuunnitelma. Alaikäisen kotoutumissuunnitelma tehdään paikallisten viranomaisten monialaisena yhteistyönä. Keskeisiä toimijoita lasten ja nuorten kotoutumisen kannalta ovat opetus-, nuoriso- ja sosiaali- ja terveystoimen edustajat. On huomattava, että lapsi tai nuori voi olla myös lastensuojelun asiakas, jolloin kotoutumissuunnitelma tulee sovittaa yhteen lastensuojelun asiakassuunnitelman kanssa.

7.4. Terapiapalvelut

Terapiapalveluita ovat mielenterveys-, perheneuvola- ja päihdepalvelut sekä mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut ja päivätoiminta. Palvelut ovat kaikille maksuttomia eikä lähetettä tarvita. Ajanvaraus tapahtuu soittamalla, minkä jälkeen tehdään hoidontarpeen arviointi.

8. TERVEYSPALVELUT

Attendo Oy tuottaa terveyspalvelut. Terveyskeskus tarjoaa maahanmuuttajille heidän tarvitsemansa terveyden- ja sairaanhoitopalvelut, kuten muillekin kuntalaisille. Maahanmuuttaja voidaan ohjata terveyspalveluiden piiriin kotoutumissuunnitelman teon yhteydessä maahanmuuttajan ikä ja terveydentila huomioon ottaen.

Lisätietoja löydät osoitteesta: <http://www.terveys.karsamaki.fi>

8.1 Kiireetön ajanvaraus

Kiireetön ajanvaraus on avoinna 9-15 numerossa 044 445 6941 Ajanvarausnumeroista voi varata aikaa lääkäreiden vastaanotolle, laboratorioon, röntgeniin, erikoislääkäreiden ja diabetes-, reuma-, astma- ja syöpähoitajien vastaanotolle.

Kärsämäen Terveyskeskus

Mäntytie 3, 86710 Kärsämäki

8.2 Päivystys

Kiireellisessä sairaustapauksessa lääkäripäivystys ja hoidon tarpeen arviointi toimivat arkisin kello 8.00-16.00 omassa terveyskeskuksessa. Ilta-, yö- ja viikonloppupäivystys on kiireellisissä tapauksissa Oulaskankaan sairaalassa, Oulaistenkatu 5, 86300 Oulainen ,puh.08 4297840. (ma-pe klo 16-8, viikonloppuisin perjantaista klo 15.30 alkaen maanantaihin klo 8 saakka sekä aattopäivinä ja juhlapyhinä vuorokauden ympäri.)

8.3. Suunterveydenhuolto

Hammashoitolan päivystys ja ajanvaraus palvelee ma-to 8-16 ja pe 8-15 numerossa 044 445 6350. Hammashoidon viikonloppu ja arkipyhäpäivystys Oulussa (Aapistie 3) klo 10-15 044 7036 426 ja muina aikoina Oulaskankaan yhteispäivystys 08-315 2655

8.4. Hoito- ja vanhustyöpalvelut

Ikäihmisten palveluita ovat kotiin annettavat palvelut, kotona asumista tukevat palvelut ja asumispalvelut sekä vuodeosastohoito. Kotona asumista tukevia palveluita ovat omaishoito ja kotihoito erilaisine tukipalveluineen. Asumispalveluita ovat palveluasuminen ja tehostettupalveluasuminen sekä päivätoiminta ja vuorohoito. Vuodeosastopalvelua tarjotaan lyhytaikais- ja pitkäaikaishoitona.

9.KELANPALVELUT

Kela huolehtii Suomessa asuvien perusturvasta eri elämäntilanteissa. Kelan hoitamia sosiaaliturvaetuuksia ovat mm. perhe-etuudet, opintoetuudet, asumisenuet, työttömän perusturva, sairausvakuutus, kuntoutus, vammaisetuudet ja peruseläketurva.

Suomen sosiaaliturvajärjestelmä perustuu joko maassa asumiseen tai täällä työskentelyyn. Joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta kaikilla Suomessa vakinaisesti asuvilla on oikeus Kelan myöntämiin sosiaaliturvaetuuksiin. Kun muutat Suomesta ulkomaille tai ulkomailta Suomeen, Kela tekee päätöksen siitä, kuulutko Suomen sosiaaliturvaan eli onko sinulla oikeus Kelan myöntämiin sosiaaliturvaetuuksiin. Päätöksen perustana on laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta. Laista käytetään myös nimeä soveltamisalaki (1573/1993).

Lisätietoja löydät osoitteesta: <http://www.kela.fi/maasta-ja-maahanmuutto>

9.1 Kelan maksamat etuudet

Kela-asioissa palvelee kunnan yhteispalvelupiste.

Ajantasaista tietoa Kelan maksamista etuuksista ja asioinnista löydät osoitteesta:

<http://www.kela.fi/henkiloasiakkaat>

10. TYÖ- JA ELINKEINOTOIMISTON PALVELUT

Pohjois-Pohjanmaan TE- toimistossa maahanmuuttajia palvelee kolmella palvelulinjalla, joita ovat 1) työväilytys ja yrityspalvelut, 2) osaamisen kehittämispalvelut ja 3) tuetun työllistymisen palvelut. Ohjautuminen soveltuvaan TE-toimiston palveluun tapahtuu asiakkaan henkilökohtaisen palvelutarpeen perusteella. Osaamisen kehittämisen palvelulinjalla on TE-toimiston kotouttamisasioiden koordinoititehtävä.

TE-toimiston asiointipaikat ja kuntien yhteispalvelupisteet tarjoavat maahanmuuttajille ja turvapaikanhakijoille tiedottavia TE-toimiston palveluita. Asiointipaikkojen ja yhteispalvelupisteiden itsepalvelupäätteet ovat käytettävissä työpaikan tai soveltuvan koulutusvaihtoehdon itsenäiseen etsimiseen sähköisesti. Oulun, Raahen ja Ylivieskan toimipaikoissa asiakkaita palvelee TE-toimiston

ostopalveluna hankkima Työhaun ja verkkoasioinnin valmennuspalvelu, josta on mahdollista saada henkilökohtaista opastusta työnhakuun ja työpaikkojen etsimiseen. Verkkoneuvojat palvelevat asiakkaita ilman ajanvarausta sekä suomen että englannin kielellä. www.mol.fi

Maahanmuuttaja voidaan rekisteröidä TE-toimiston asiakkaaksi sen jälkeen, kun hän on saanut oleskeluluvan Suomeen. EU-/ETA-valtion tai Sveitsin kansalainen voi rekisteröityä työnhakijaksi Oma asiointi —palvelun kautta tai henkilökohtaisesti TE-toimiston toimipaikassa. Muiden kuin EU/ETA-alueen tai Sveitsin kansalaisten tulee käynnistää työnhakunsa henkilökohtaisesti TE-toimistossa, koska työnhakijaksi rekisteröintiin vaikuttavaa oleskelulupatietoa ei ole mahdollista tunnistaa verkkopalvelussa.

Työnhakijaksi ilmoittautuminen voi käynnistyä myös kunnan maahanmuuttopalvelun aloitteesta, jolloin kunta varaa maahanmuuttajalle ajan kotoutumislain mukaisen alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman laatimiseen.

TE-toimiston kotoutumisen asiantuntija on yhteydessä uuteen asiakkaaseen 14 vrk kuluessa yhteydenotosta ja sopii ajan alkukartoituksen sekä kotoutumissuunnitelman käynnistämiseksi. Tapaaminen järjestetään tilanteen mukaan kasvokkain, puhelimitse tai Skype-yhteydellä. TE-toimiston ja asiakkaan lisäksi alkuvaiheen tapaamisessa voi olla paikalla tarpeen vaatiessa tulkki ja kunnan nimeämä edustaja.

Maahanmuuttajan alkukartoituksessa selvitetään asiakkaan aiempaa osaamista, valmiuksia siirtyä suoraan avoimille työmarkkinoille tai asiakkaan tarvetta kieli- ja kotoutumiskoulutukseen. Kartoituksen yhteydessä selvitetään valmiudet kotoutumiseen, annetaan asiakkaalle perustietoa suomalaisesta yhteiskunnasta sekä ohjataan asiakasta etenemään sopiviin kotoutumispalveluihin. Tarvittaessa palvelutarpeen arvioinnissa hyödynnetään oppilaitosten, hankkeiden tai kumppaneiden maahanmuuttajille kohdentamia palveluita. Tavoitteena on ohjata kotoutujia palveluihin, jotka tukevat nopeaa työllistymistä, kouluttautumista ja kotoutumista.

Kotoutumissuunnitelma laaditaan enintään yhden vuoden ajaksi eteenpäin. Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan viimeistään kolmen vuoden kuluessa ensimmäisen oleskeluluvan myöntämisestä. Jos maahanmuuttaja ei kuulu enää kotoutumislain piiriin, hänelle laaditaan tarvittaessa työllistymistä edistävä suunnitelma.

Suuri osa kotoutujista tarvitsee alkuvaiheessa osaamisen kehittämisen palveluita, jolloin heille tarjotaan ammattitaidon kehittämistä tukevia palveluita sekä tukea vaihtoehtojen selvittämiseen. Tarjottavia palveluita voivat olla mm. työkokeilut, osaamiskartoitukset, uravalmennukset ja kotoutumiskoulutus.

Kotoutumiskoulutukset järjestetään Opetushallituksen määräyksen mukaisina opintoina. Ohjautuminen koulutuksiin tapahtuu Koulutusportti-järjestelmän kautta, josta TE-toimiston virkailijat varaavat aikajärjestyksessä koulutuspaikan asiakkaiksi tulleille kotoutujille. Kotoutumiskoulutusten tavoitteena on suomen kielen opiskelu, kotoutuminen ja tutustuminen suomalaiseen yhteiskuntaan. Koulutukset hankitaan julkisten hankintojen kilpailutusten perusteella ja niitä toteuttavat sekä yksityiset palvelun tarjoajat, että oppilaitokset. Kotoutumiskoulutusten sisällöissä ja menetelmissä pyritään työelämäläheisyyteen ja joustaviin kielenoppimisen tapoihin. Koulutuspaikkakunnat vaihtelevat vuosittain kotoutujan tarpeen mukaisesti. Osa koulutuksista on mahdollista toteuttaa verkko-opintoina.

Kotoutumissuunnitelmiin on mahdollista sopia kotoutujan omaehtoisista opinnoista, mikäli asiakkaalla on todettu koulutustarve, opinnot sisältävät suomen kielen opintoja tai opiskelu tapahtuu suomenkielellä. Opintojen on tuettava työllistymistä ja kotoutumista.

Kotoutujat, joilla on riittävät edellytykset ja ammattitaito sijoittua suoraan avoimille työmarkkinoille eivätkä tarvitse kotoutumispalveluja, ohjautuvat asiakkaiksi TE-toimiston työnvälitys- ja yrityspalveluihin.

Asiakkaalle tarjottavia palveluita työnvälityksen lisäksi voivat olla esimerkiksi yrittäjyysneuvonta ja aloittavan yrittäjän palvelut.

Mikäli kotoutuja tarvitsee erityistä tukea osaamisen kehittämiseksi ja työllistymisen edistämiseksi, hänet voidaan ohjata tuetun työllistymisen palveluihin. Tuetun työllistymisen palvelulinja järjestää tarkemmat työkykytutkimukset, arvioinnit ja yksilöllistä tukea ja ohjausta mm. nuorille maahanmuuttajille, ikääntyneille ja vammaisille. Tuetun työllistymisen palvelulinja koordinoi ammatilliseen kuntoutukseen liittyvää yhteistyötä Kelan ja vakuutuslaitosten kanssa sekä yhteistyötä kunnan sosiaali- ja terveystieteiden kanssa.

Lisätietoa löydät osoitteesta:

<http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/tukeatyollistymiseen/kotoutumispalvelut/index.html>

Suomeen töihin tulevalle löytyy tietoa työntöön aloittamisesta ja asumisesta Suomessa mm. osoitteesta:

<http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/loydatoita/tyohonsuomeen/index.html>

11. POLIISI

Poliisilain mukaan poliisin on toimittava asiallisesti ja puolueettomasti sekä sovinnallisuutta edistäen. Poliisin tulee ensi sijassa neuvoin, kehotuksin ja käskyin pyrkiä ylläpitämään yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Poliisi ei saa puuttua kenenkään oikeuksiin enempää kuin poliisin tehtävän suorittamiseksi on tarpeen. Poliisin työ on myös yhteiselon turvaamista ja yksilöiden oikeuksien kunnioittamista.

Kärsämäki kuuluu Oulun poliisilaitoksen alueeseen, asukkaita palvelee Haapajärven poliisiasema osoitteessa Kustaa Vaasankatu 2, 85800 Haapajärvi.

palvelupäivystys: ti ja pe 9-15, p.0295 416 442

Vihjepuhelin: 08 478 0555

Löytötavarat: ti ja pe 9-15, p.0295 416 442

Lupapalvelut: ma, ti, to, ja pe 9-11 ja 12-16 p. 0295 416 399

Lisätietoja: www.poliisi.fi

11.1 Ulkomaalaisluvut

1.1.2017 alkaen poliisi ei enää myönnä lainkaan oleskelulupia, vaan kaikki luvat keskitetään Maahanmuuttovirastoon.

Maahanmuuttovirasto

Maahanmuuttovirasto (Migri) on sisäministeriön alainen virasto, joka käsittelee ja ratkaisee maahantuloon, maassa oleskeluun, pakolaisuuteen sekä Suomen kansalaisuuteen liittyviä asioita.

- myöntää oleskelulupia Suomeen tuleville ulkomaalaisille, kuten opiskelijoille, työntekijöille, elinkeinonharjoittajille, paluumuuttajille ja Suomessa asuvien ulkomaalaisten perheenjäsenille
- käsittelee turvapaikkahakemukset puhuttelusta päätöksentekoon
- ohjaa ja suunnittelee turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua saavien vastaanoton käytännön toimintaa

- myöntää muukalaispasseja ja pakolaisen matkustusasiakirjoja
- päättää käännätyksestä ja karkottamisesta
- vastaa kansalaisuushakemuksista, -ilmoituksista ja—selvityksistä
- vastaa ulkomaalaisrekisterin ylläpidosta
- tuottaa tietopalveluita niin kansainvälisiin tarpeisiin kuin kotimaan päättäjille ja viranomaisille
- osallistuu omaa toiminta-aluettaan koskevaan kansainväliseen yhteistyöhön

Lisätietoja osoitteesta: <http://www.migri.fi/>

12. MAISTRAATTI

Maahanmuuttajan muuttaessa kuntaan on tärkeää, että kunta tarvittaessa ohjaa asiakkaan rekisteröitymään maistraattiin. Tämä on mm. edellytys pakolaisten kuntakorvausten maksamiseen.

Suomessa asuvista henkilöistä merkitään perustiedot väestötietojärjestelmään. Rekisteröitäviä tietoja ovat mm. nimi, syntymäaika, kansalaisuus, perhesuhdetiedot ja osoite. Vakinaisesti Suomeen muuttaville henkilöille rekisteröidään kotikunta ja he saavat suomalaisen henkilötunnuksen. Oleskeluluvan on oltava voimassa vähintään vuoden. Pohjoismaiden kansalaiset eivät tarvitse oleskelulupaa. EU-kansalaisen, joka aikoo jäädä Suomeen yli kolmeksi kuukaudeksi, on rekisteröitävä oleskelunsa rekisteröitymistään maistraattiin.

Ulkomaalaisen on lain mukaan ilmoitettava rekisteriin samat tiedot kuin Suomen kansalaisenkin, jos oleskelu Suomessa kestää vähintään vuoden. Rekisteröinti tapahtuu paikallisessa maistraatissa. Rekisteritietoja käytetään mm. vaalien järjestämisessä, verotuksessa, terveydenhuollossa, oikeushallinnossa ja tilastoinnissa.

Rekisteröityäkseen henkilön on henkilökohtaisesti käytävä asuinpaikkansa maistraatissa. Mukana on oltava passi sekä voimassa oleva oleskelulupa. Muita rekisteröinnissä tarvittavia asiakirjoja ovat mahdolliset avioliittotodistukset, ero- ja kuolintodistukset ja lastensyntymätodistukset. Rekisteröityvän henkilön tulee täyttää ja henkilökohtaisesti allekirjoittaa maistraatissa ulkomaalaisen rekisteröinti-ilmoituslomake sekä muuttoilmoitus väestötietojärjestelmään. Ulkomaalaisen perhetietoja rekisteröitäessä Suomen väestötietojärjestelmään, kaikkiin ulkomailta toimitettuihin asiakirjoihin on liitettävä ns. Apostulle-todistus, jos ko. valtio on liittynyt Haagin sopimukseen. Mikäli valtio ei ole sopimuksen osapuoli, todistus toimitetaan kyseisen maan ulkoministeriöön, joka laillistaa asiakirjan oikean viranomaisen antamaksi. Tämän jälkeen asiakirja toimitetaan Suomen edustustoon, joka puolestaan laillistaa ulkoministeriön virkamiehen todistuksen.

Lisätietoa asiainnista maistraatissa ja maistraattienyhteystiedot löydät:
<http://www.maistraatti.fi/fi/Asiointi-maistraatissa/>

13. ETNISEN TASA-ARVON JA HYVIEN ETNISTEN SUHTEIDEN EDISTAMINEN, SYRJINNAN EHKÄISEMINEN

Yhdenvertaisuuslain (21/2004) mukaan viranomaisten tulee kaikessa toiminnassaan edistää yhdenvertaisuutta tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan yhdenvertaisuuden edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Viranomaisten tulee erityisesti muuttaa niitä olosuhteita, jotka estävät yhdenvertaisuuden toteutumista.

Suoja syrjinnältä on yhtäläinen riippumatta siitä, perustuuko syrjintä etniseen alkuperään, ikään, kansallisuuteen, kieleen, uskontoon, vakaumukseen, mielipiteeseen, terveydentilaan, vammaisuuteen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai muuhun henkilöön liittyvään syyhyn.

Lain mukaan viranomaisella, koulutuksen järjestäjällä ja työnantajalla, jonka palveluksessa on säännöllisesti vähintään 30 henkilöä, on oltava suunnitelma yhdenvertaisuuden edistämistä koskevista toimenpiteistä (yhdenvertaisuussuunnitelma). Yhdenvertaisuussuunnitelma voidaan tehdä erillisenä tai osana jotain muuta suunnitelmaa kuten henkilöstösuunnitelmaa, tasa-arvosuunnitelmaa, opetussuunnitelmaa tai työsuojelun toimintaohjelmaa. Yhdenvertaisuussuunnitelman tulee olla valmiina vuoden 2017 alussa.

13.1 Maahanmuuttajia ja kansainvälistymistä koskevat hankkeet alueella

13.1.1 Moona-hanke

Monikulttuurisen neuvonnan kehittämishankkeella luodaan Oulun eteläisen alueelle sen alueellisiin tarpeisiin vastaava ohjaus- ja neuvontapalvelu, jossa yhdistyvät niin alueen maahanmuuttajien kuin työnantajien toiveet. Alueella aiemmin toiminut Tupa-hanke loi toiminnalle hyvän pohjan ja yhteistyöverkostot, joiden kautta toimintaa kehitetään ja monipuolistetaan edelleen palvelemaan entistä laajempaa kohdejoukkoa.

Hankkeen toimialueena ovat kaikki alueen seutukunnat, yhteensä 14 kuntaa. Ensisijaisena kohderyhmänä ovat alueen työnantajat ja koko Oulun eteläisen alueen ulkomaalaistaustainen väestö riippumatta maassa olon kestosta tai maahantulon ajankohdasta tai syystä. Toissijaisena kohderyhmänä ovat lisäksi muut maahanmuuttajia työssään kohtaavat toimijat kuten viranomaiset, kolmas sektori, seurakunnat sekä alueen kantaväestö.

Hankkeen kautta autetaan alueen työnantajia ottamaan ensimmäinen askel ulkomaalaistaustaisen työvoiman palkkaamiseksi. Tavoitteena on tehdä monikulttuurisuuteen liittyvät asiat helpoksi, luonnolliseksi osaksi yritysten jokapäiväistä toimintaa. Maahanmuuttajille hanke tarjoaa apua työllistymiseen ja kotoutumiseen liittyvissä arjen kysymyksissä sekä edesauttaa maahanmuuttajien ja työnantajien kohtaamista.

Hanke toimii ajalla 1.1.2015 - 31.12.2017. Hanke on ESR -rahoitteinen ja rahoituksen myöntäjänä on Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Lisää Moona-hankkeesta:

<http://www.haapop.fi/sivu/fi/moona-hanke/yleista/>

13.1.2 Kansainvälinen maaseutu —hanke

Kv-maaseutu on Keskipiste-Leaderin ja Rieska-Leaderin yhteinen hanke. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa Jo olemassa olevia kumppanuuksia, etsiä uusia kontakteja sekä suunnitella kansainvälisiä yhteistyöhankkeita yhdistysten, yhteisöjen ja yritysten tarpeiden pohjalta.

Lisäksi hankkeessa järjestetään erilaisia kotikansainvälistymistä edistäviä tapahtumia. Niitä voivat olla esimerkiksi ruoka-illat, nojatuolimatkat ja erilainen tekeminen maahanmuuttajien kanssa.

Jos kansainvälinen yhteistyö tai kotikansainvälistyminen kiinnostaa, voit ottaa yhteyttä hankeaktivaattori Jonna Tiittoon p. 0469229600

Lisätietoja löydät osoitteesta: <https://www.keskipisteleader.fi/fi/keskipiste-leader/omat-hankkeet/kansainvalinen-maaseutu-hanke>

13.1.3 ALVA-hanke

Hankkeen tavoitteena on alueellisen (Oulun Eteläinen ja Raahen seutu) vapaaehtoistoiminnan ja yhteistoiminnan rakenteellisen mallinkehittäminen julkisen sektorin ja järjestöjen yhteistyönä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kehittämiseksi paikallisesti ja alueellisesti. Toteutuksella taataan vapaaehtoistoiminnan tarpeen ja tarjonnan kohtaaminen elämänkaaren eri vaiheissa oleville väestöryhmille yhteistyössä julkisen sektorin kanssa. Hankkeen kärjessä ovat alueen nuoret, sekä kohderyhmänä että toimijoina. Hankkeella on RAY:n tuki ajalle 1.3.2016- 28.2.2019 Lisätietoja: <http://www.rko.fi/kehitamme-yhdessa/alva>

13.1.4 Paikalliset järjestöt

Maahanmuuttajien kotouttaminen ja etnisten suhteiden edistäminen ovat yhteistyötä, johon eri kansalaisjärjestöt luovat viranomaistahon työn rinnalle toisenlaisia toimintamahdollisuuksia. Järjestöt tarjoavat maahanmuuttajalle peruspalveluiden rinnalle toimintoja, jotka tukevat hänen osallistumis- sekä vaikuttamismahdollisuuksiaan ja mahdollisuuksia sosiaalisten verkostojen luomiseen. Järjestöjen toiminnasta saa tietoa mm. kuntien nettisivulta ja paikallislehdistä.

13.1.5 Seurakunnat

Uskonnolla voi maahanmuuttajan kotimaassa olla huomattavasti näkyvämpi ja suurempi rooli kuin suomalaisessa yhteiskunnassa. Maahanmuuttajien uskonnollinen tausta tulisi ottaa huomioon ja heille tulisi tarjota tietoa omaan uskontokuntaansa kuuluvasta toiminnasta Suomessa. Seurakunnilla ei ole suuresti maahanmuuttajille suunnattua erillistä toimintaa vaan kaikki ovat tervetulleita mukaan yleiseen toimintaan. Uskonnot.fi verkkosivustolta löytyy lista Suomessa toimivista yhteisöistä jaoteltuna esimerkiksi uskontokunnan mukaan. Sivu suomeksi ja englanniksi. www.uskonnot.fi/yhteisot/byreligion

Evangelisluterilainen seurakunta

Seurakunnissa maahanmuuttajatyö kuuluu yleensä diakoniatyöntekijöiden vastuualueeseen. Sekä diakoniatyöntekijät että papit voivat antaa myös henkistä ja hengellistä tukea sitä tarvitseville. Luonnollisesti seurakunta tarjoaa kotouttamiseen monenlaisia mahdollisuuksia päiväkerhoista jumalanpalveluksiin. Yleensä seurakunnan tilaisuudet ja kerhot ovat avoinna kaikille riippumatta siitä, onko henkilö luterilainen tai edes kristitty. Seurakuntien tapahtumat löytyvät pääsääntöisesti seurakuntien Internetsivuilta.

Kärsämäen seurakunta

Frosteruksenkatu16

86710 Kärsämäki

Kirkkoherranvirasto avoinna ti - to klo 10.00 - 13.00 puh. 045-348 8145

Diakoniatoimisto avoinna ti, ke ja to klo 8.30 - 10.00, puh. 040-763 6027

www.karsamaensrk.fi

Ortodoksinen seurakunta

Kiuruvedellä sijaitsee Pyhän Nikolaoksen kirkko. Lisäksi seurakunnan tiloja löytyy Nivalasta, Pyhäsalmeilta ja Haapavedeltä. Tapahtumat löytyvät seurakunnan Internetsivuilta.

Kiuruveden ortodoksinen seurakunta

Niemistenkatu 6
74700 Kiuruvesi puh.
(017) 752 278
kiuruvesi (at) ort.fi
www.ort.fi/fi/kiuruvesi

Katolinen seurakunta

Alue kuuluu Nasaretin pyhän perheen seurakuntaan, joka toimii pääasiassa Oulussa. Oulussa järjestetään sunnuntaisin messu englanniksi kello 10.00 ja suomeksi kello 15.00. Muut tapahtumat löytyvät seurakunnan Internetsivuilta.

Nasaretin pyhän perheen seurakunta

Liisantie 2 90560 Oulu puh.
08 347 834 e-mail: perhe
(at) catholic.fi
<http://perhe.catholic.fi/>

Islamilainen yhdyskunta

Pohjois-Suomen Islamilainen yhdyskunta

Kajaaninkatu 36 H
90100 OULU puh. 050
058 2371 amannan (at)
sun3 oulu.fi Suomen
islamilainen yhdyskunta
Lönnrotinkatu 22
00120 HELSINKI

Puh. 09-2782551, 045-3473482 e-
mail: rabita@rabita.fi www.rabita.fi

13.1.6 Moni koti Ry

Moni koti ry. on kansainvälisiä asioita ylläpitävä foorumi Oulun eteläisen alueella. Lisätietoja yhdistyksen toiminnasta löydät mm. Facebookista: KansainvälinenOulunEteläinen

14. LISÄTIETOA

Lisää ajankohtaista tietoa kotouttamisesta löydät mm. seuraavista osoitteista:

<http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen>

<https://www.tem.fi/ajankohtaista/julkaisut/esitteet/perustietoa-suomesta>

<http://www.infopankki.fi/>

<http://emn.fi/files/1345/210216EMN-Maahanmuutto-Fin.pdf>

